NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer 4 ggr/år. Nr 3/1999

Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden, ideell förening. Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle. Att upptäcka tillsammans är vår grundidé. I FNSiN möts människor med allehanda intressen.

Vi arrangerar EXKURSIONER till intressanta områden. Minst en gång om året gör vi en resa till Gotska Sandön Vi har också rest till Bornholm, svenska fjällen, skärgården och flera svenska landskap. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Sörmland och Uppland, där vi har kunnat studera fauna, flora, arkeologi och kulturhistoria. Vi har firat midsommar i Halland och Skåne. Vi har plockat svamp i skogarna kring Stockholm, tranbär på hälsingemyrar och havtorn vid Ålands hav. På vintrarna åker vi skidor och skridskor tillsammans.

Vi arrangerar EXPEDITIONER till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland, Hebriderna, Estland samt Newfoundland och Labrador är några av de områden som vi har besökt. Varje resa förbereds genom studiecirklar och redovisas i artikel- eller bokform.

Vi arrangerar STUDIECIRKLAR. Några ämnen har varit skärgården, energi, fjällkunskap, ortnamn, foto, modern isländska, danska, geologi och meteorologi. Föreningen har samarbetsavtal med Studieförbundet Vuxenskolan. Dessutom gör vi intressanta STUDIEBESÖK. Genom åren har vi t.ex besökt en rovfågelsrehabilitering, ett sötvattenslaboratorium, Rymdbolaget och Riksmuseets verkstäder.

Vi arrangerar FÖREDRAG i aktuella eller historiska ämnen. Aktuella teman kan vara ekologisk hushållning, regnskogarna och miljöjournalistik. Historiska ämnen har bl.a berört Vendeltiden, Kristian II och kvinnorna kring honom, häxprocesserna och ekologiska insikter i Eddan. Ofta berättar långväga resenärer till egna bilder om sina upplevelser runtom i världen.

Vi agerar MILJÖPOLITISKT. Nedre Dalälven, Tyresta-Åva, Järvafältet och Norra Djurgården är några av de områden som vi har engagerat oss för. FNSiN tillhör Förbundet för Ekoparken.

Vi samarbetar också med Föreningen Norden om ämnen som direkt rör Norden.

Som du ser har FNSiN en mångsidig karaktär där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmer vi inte bort att ha trevligt. Som medlem är du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs till låga självkostnadspriser.

Som medlem får du dessutom medlemstidskriften NOS, med kvartalsprogram och intressanta artiklar.

FNSiN

Föreningen
Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress:
Box 49015, 100 28 Stockholm
E-post: fnsin@algonet.se
Hemsida: http://www.algonet.se/~fnsin

Postgiro:

50 31 97 - 6	Huvudkonto
67 01 50 - 2	Medlemsavgifter
60 80 83 - 2	Beställning av skrifter

Ansvarig utgivare:
Anders Schærström
Kometvägen 49, 183 48 Täby
08-758 30 03(b), 08-613 48 74(a)

Nästa NOS/Program: . September 1999

Material till NOS skickas till:
PeO Sundqvist
Grubbens gata 9, 112 32 Stockholm
08-653 71 92(b)

FNSiN Funktionärer 1999

Styrelse:

Ordförande
Anders Schærström
Kometvägen 49
183 48 Täby
08-758 30 03 (b), 08-613 48 74 (a)

Vice ordf
Pia Eriksson
Vipphavrev. 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27 (b), 08-705 77 26 (a)

Sekreterare
PeO Sundqvist
Grubbens gata 9
112 32 Stockholm
08-653 71 92 (b)

Kassör
Erik Elvers
Illerstigen 28
170 71 Solna
08-85 84 88 (b), 08-788 29 98 (a)

Övriga ledamöter:

Claes Göran Ström
Örnbacken 28
126 51 Hägersten
08/19 12 52 (b)

Ola Eriksson
Vipphavrev. 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27 (b), 08-726 34 91(a)

Birgitta Traxel
Vesslevägen 40 nb
161 40 Bromma
08-25 03 35 (b), 08-616 21 96 (a)

Kaj Valtersson
Gränsholmsbacken 5
127 42 Skärholmen
08-710 18 92 (b), 08-16 23 91 (a)

Bo Zachrisson
Birkagatan 2
113 36 Stockholm
08-31 02 33 (b), 08-16 22 18 (a)

Programkommitté:

Claes Göran Ström
Örnbacken 28
126 51 Hägersten
08/19 12 52 (b)

Kaj Valtersson
Gränsholmsbacken 5
127 42 Skärholmen
08-710 18 92 (b), 08-16 23 91 (a)

Kontaktpersoner:

FNSiN-Höga kusten
Lena Hermansson
Svanö 35
872 93 Lunde
0612-303 50 (b)

FNSiN-Uppland
Sven A Nyberg
Valthornsvägen 31
752 50 Uppsala
018-40 47 70 (b)

FNSiN-Värmland
Lena Sewall
Älvrosgatan 4
654 61 Karlstad
054-18 68 75 (b)

FNSiN-Östergötland
Håkan Bley
Sköldvägen 18
616 33 Åby
011-631 69 (b), 011-19 11 25 (a)

Medlemsavgiften 1999:

Fullbetalande medlem	110 kronor
Ny d:o efter 1/7	55 kronor
Familjemedlem	25 kronor

Betala till postgiro 67 01 50-2 !!

Framsidan: Sälutkikstallen, Gotska Sandön. Teckning: Bo Zachrisson

Var hälsad, medlem!

Jag hoppas naturligtvis, att du skall läsa detta nya, fräscha nummer av NOS ordentligt - och att du alltid skall göra likadant. Ja, nu inser jag naturligtvis, att det är en fåfäng förhoppning. Jag vet inte själv vad jag skall ta mig till med alla budskap som tränger sig på via tidningar, tidskrifter, TV, Internet och brev från kommersiella eller ideella aktörer och som försöker konkurrera med vardagens alla åtaganden och förpliktelser. Därför kan det förefalla både ologiskt och dubbelmoraliskt att bidra till informationsöverflödet. Men då och då får jag ett litet gensvar som tyder på att medlemmar verkligen läser sitt kvartalsblad - och det gläder en ordförande och andra som engagerar sig i föreningen.

Om du läser vidare kommer du att upptäcka ett ambitiöst program som utnyttjar många möjligheter att ta vara på den nordiska sommaren - att upptäcka vackra och intressanta sidor av naturen och samhället. Du kommer att finna påtagliga resultat av vårt samarbete med Vuxenskolan och Föreningen Norden - liksom deras deltagare och medlemmar förhoppningsvis kommer att se resultat av samarbetet med FNSiN!

Innan nästa nummer av NOS kommer ut har det måhända blivit höst eller - låt oss hoppas det - brittsommar. Det vill vi inte gärna tänka på nu i juni, när naturen är som allra ljusast och vi har den varmaste tiden framför oss. Men det är faktiskt så att när man gör program måste man ofta planera långt i förväg. Det är skälet till att vi redan i detta nummer har med höstens studiecirklar. Läs, begrunda och försumma inte att anmäla dig i tid!

Mycket av det ideella arbetet i en förening, också i en liten förening som FNSiN, syns inte direkt utåt. Ibland kan arbetet förefalla tungt ovanpå allt annat, men det finns också tillfällen i livet då man verkligen känner sig tacksam för den gemenskap och vänskap som föreningslivet ger på köpet - alltså utöver de upplevelser och kunskaper som arrangemangen ger. Låt oss alltså vara rädda om vår förening!

Väl mött på någon av våra många programpunkter!

Anders Schærström

Hur gick det?

Vårkvällsvandringen i Slottsparken lockade tyvärr bara 5 personer trots bra väder. Dessa fick en skön promenad med en hel del blåsippor, däremot ingen uggla denna gång.

Drygt 20 personer besökte Sandön över Pingsten. Vi fick se både gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol; dessutom majviva (tack till Ulla och Göran Munkhammmar som visade vägen!) och ovanligt mycket blåsippor. Svärdsysslorna hade, föga överraskande, däremot inte hunnit fram. Ett nytt inslag var måndagens besök vid de under många år sökta järnvägsspårresterna nära Arnagrop som Marianne och Roland Stevendahl hittat på Pingstdagen - tack även till dem!

Södra Djurgården visade sig från sin bästa sida en vacker majdag då det gick en vandring från Allmänna Gränd förbi Waldemarsudde och Rosendal till Karlaplan. Nära Skansen såg vi gulsippa och kungsängslilja (i en trädgård).

Vi blev åtta stycken som vandrade i allt bättre försommarväder, skiraste grönska och fagraste blomning från Vallentuna till Hägernäs, i natur och samhälle, genom forntid, medeltid och nutid.

Fyra medlemmar tittade till och pysslade om FNSiN:s runsten bakom Karlbergs Slott en vacker kväll i början av juni.

Nytt och notiser

Vem är NN?

Nu har vi ännu en gång fått in en medlemsavgift från någon som inte avslöjat sitt namn eller sin adress och som uppenbarligen inte varit medlem tidigare. Det innebär beklagligtvis att vederbörande inte får någon NOS eller programinformation från oss. Om du anar att det kan röra sig om någon bekant till dig, var snäll och kontakta föreningens ständige sekreterare, Peo Sundqvist, eller närmaste styrelseledamot!

Sandön och Tyresta på frimärken

I den minst sagt strida strömmen av svenska frimärken har det dagarna före Pingst kommit ett par av intresse för FNSiN: i serien med motiv från svenska nationalparker ingår nu Gotska Sandön och Tyresta. Bilderna som tecknats av Gunnnar Brusewitz visar för Sandön en rödsyssla med Sälutkikstallen i bakgrunden (själv har jag dock inte stött på rödsysslan i den delen av Sandön) och för Tyresta en sparvuggla, nationalparkens symbol. Frimärkenas valör är 7 kr, så vi lär inte se till dem så ofta på inhemska brev.

FNSiN:s medlemmar tipsas att lägga upp ett lager i väntan på att portot går upp.

Arena Norden räddad - åtminstone ett tag

Föreningen Nordens kombinerade möteslokal, informationscentral, bibliotek, och bokhandel Arena Norden har nu fått det nödvändiga statsbidraget för att kunna fortsätta verksamheten åtminstone detta kalenderår ut. Sedan kommer det att behövas ett nytt bidrag. För oss i FNSiN är det en stor lättnad, eftersom vi gärna utnyttjar den trevliga lokalen och har ett gott samarbete med personalen.

På längre sikt kan det komma att inrättas ett helt nytt nordiskt informationsforum i Stockholm under Nordiska ministerrådet, men "i form av en utvidgad och förstärkt Arena Norden". Detta kan man läsa i en pm "Information i Norden som i slutet av mars överlämnades till ministerrådets generalsekreterare.

Brev från ministern - Pagrotsky svarar FNSiN

Som vi berättade i förra numret av NOS skrev FNSiN tillsammans med flera andra nordiskt intresserade föreningar ett brev till "Norden-ministern" Leif Pagrotsky och argumenterade för att Arena Norden måste få bestå som forum för föreningsliv och allmänhet. I ett svar till FNSiN, daterat 1999-05-21 skriver ministern:

"Tack för brev angående Arena Norden.
Det gläder mig att höra att ni uppskattar den verksamhet som bedrivs vid Arena Norden och det initiativ som tagits från den svenska regeringens sida för att få en förstärkt nordisk informationsbas i Stockholm. Förra året gick regeringen in med ett stöd på en miljon kronor till Arena Norden. Även i år har stöd givits av samma omfattning.
Samtidigt arbetar vi vidare inom Nordiska ministerrådet för att få en långsiktigt mer hållbar lösning på informationsbehovet i Stockholm med hjälp av en samnordisk finansiering.
Vi är naturligtvis angelägna att i detta sammanhang ha en dialog med Föreningen Norden.
Med vänlig hälsning
Leif Pagrotsky"

Ätliga vilda växter

Arbetet med att göra en nyutgåva av föreningens gamla publikation Ätliga vilda växter pågår, men ideellt arbete tar tid så vi skall inte räkna med att någon bok ligger färdig på ett bra tag. Ifall du är intresserad av ämnet och kanske kan bidra på något sätt, vänd dig till Marianne Stevendahl (FNSiNs skriftansvariga). Postadress Rönnholmsgränd 69, 127 42 Skärholmen. E-post: marianne.stevendahl@swipnet.se.

Kanarieöarna i vinter?

Ett växande intresse för en föreningsresa till Kanarieöarna någon gång i vinter har noterats efter notiserna i föregående nummer av NOS. Nu är det dags att börja diskutera detaljer. Vi kan räkna med studiebesök på observatoriet, som drivs av bl a svenska Vetenskapsakademin, och vandringar med sakkunnig ledning av f. FNSiN-medlemmen Ingegerd Hosinsky, nu bosatt på La Palma.

Men nog är det fler som vill följa med?! Hör av dig. Intresseanmälan mottages av Anders Schærström, tfn & fax 08-758 30 03 (b) E-post: anders.schaerstrom@delta.telenordia.se.

Proviant till salu

Vi kan fortfarande erbjuda vår näringsriktiga FÄLTPROVIANT till det låga priset 25 kr/påse! Välj mellan köttsoppa, kinagryta, kyckling med grönsaker och potatis, dito med ris och curry (Hurry hurry buy my rice and curry) samt dito gourmet. Ring Erik Elvers 08-85 84 88.

Program juli - sept 1999

Beträffande programmen

Vi har för det mesta varit förskonade från allvarliga förhinder och liknande störningar, men man tar alltid risker när man långt i förväg bestämmer programpunkter. Det kan inträffa saker som vi inte råder över och som kan tvinga oss att inställa eller uppskjuta aktiviteter. Det är ett gott skäl till att begära föranmälan, men även om föranmälan inte krävs kan det vara bra att ringa i förväg till den som har hand om en programpunkt och förvissa sig om tid, plats och utrustning.

Ett annat mycket viktigt skäl till att föranmälan krävs är förstås att man som arrangör behöver veta en viss tid i förväg om intresset är tillräckligt stort. Vi vet alla, att man inte alltid kan planera i god tid men försök i görligaste mån att respektera anmälningstiderna!

Cykla i Danmark i sommar

Planerna har ännu inte tagit fast form, men ett mycket intressant alternativ är att cykla längs den gamla Hærvejen, den urgamla led som går genom centrala Jylland från Viborg till Flensburg och som idag är cykelled. Det är historisk mark – vägen går genom trakter där man gjort många fornfynd, det är "mossefolkets" trakter. En del av fynden finns på Silkeborgs museum. Inte långt från leden ligger Jelling, där runorna berättar om Danmarks enande. Lämplig tid för expeditionen skulle kunna vara en vecka i början av juli. Hör av dig så snart som möjligt om du är intresserad!
Anders Schærström, tfn & fax 08-758 30 03.

Valv i Stockholm - nattfotografering

Fredagen den 2 juli kl 20.30

För något år sedan samlade vi ihop uppgifter om valv i Stockholm, sedan redovisade i NOS nr 4/98 (än en gång tack till all bidragslämnare!). Vi tar nu och dokumenterar en del av dem under en nattlig vandring i staden. Samling i södra biljetthallen T-banestn Tekniska Högskolan kl 20.30, tänkt väg Danderydsgatan-Karlaplan-Nationalmuseum-Gamla Stan. Medtag kamera o/e skissblock!

Upplysningar av och föranmälan (senast thorsdag 1 juli) till Erik Elvers, tfn hem 08-858488

På luffen i Stockholms skärgård - med båt och cykel

Några tillfällen i juli

Mot ett tillägg av ca 230 kronor till SL-kortet kan man gå på luffen i skärgåren, cykla dit man har lust, tälta, bo på vandrarhem eller värdshus, bada, ta det lugnt - och inte minst upptäcka tillsammans. Tänk på att plats på vandrarhem bör bokas tidigt!

Upplysningar av Kaj Valtersson tfn 08-531 815 87 eller 710 18 92(b), 08-16 23 91 (a) eller 08-571 522 22 (Runmarö).

Runmarö - Båtturer

Söndagen den 4 juli

Stora Brand, ev Bullerön med Bruno Liljefors atelje.

Söndagen den 18 juli

Långviksskär – Söderö – Hallskär via Nämdö Braka

Det går att arrangera turer även andra dagar eller helger efter hänvändelse till Kaj (se nedan).

För samtliga turer gäller:
Buss 433/434 från Slussen och sedan båt från Stavsnäs tll Runmarö. Hela resa tar drygt en timme. Deltagarna delar på bensinkostnaden.

Föranmälan till Kaj Valtersson tfn 08-531 815 87 eller 710 18 92(b), 08-16 23 91 (a) eller 08-571 522 22 (Runmarö).

Island runt
- ett exotiskt resmål i Norden

Avresa 31 juli, 8 dagar

Genom vårt samarbete med Föreningen Norden kan medlemmar i FNSiN få delta i denna islandsresa till samma pris som medlemmar i Föreningen Norden.

Upplev det bästa Island har att bjuda. Resan börjar med historiens vingslag i Thingvellir. Färden går sedan mot jordvärmeområdet Geysir och det "gyllene" vattenfallet Gullfoss. Vi fortsätter vår färd mot norra Island på fjällvägen Kjölur, vackert belägen mellan två av Islands största glaciärer. Därifrån går resan förbi norra Islands huvudstad Akureyri till det fantastiska området Mývatn. Från Mývatn åker vi österut och ser Europas mäktigaste vattenfall Dettifoss och vidare längs kusten med dess trånga och djupa fjordar. Sydkusten bjuder på den stora glaciären Vatnajökull och de stora vidsträckta sand- och lavafälten. Kontrasterna blir slående när man färdas genom Island. Sista dagen ägnar vi helhjärtat åt landets huvudstad Reykjavik.

Pris: 9.180 kronor. I detta ingår flyg Arlanda-Keflavik (lördag kväll), flygplatsskatter, sju nätter på gästhem (del i dubbelrum med dusch/wc i korridoren), frukostbuffé varje morgon och middag dag 2-6, guidad rundtur, inträde till museer.

Detta ingår inte: båttur på Jökullagunen, inträde till Blå lagunen, luncher och enkelrumstillägg.

Upplysningar: Johannes Mårlöv, tfn 08-38 21 61 och Vulkan Resor.

Bokning: Vulkan Resor, tfn 0200-22 22 23 eller fax: 090-12 95 80. Uppge att du tillhör FNSiN (eller en lokalavdelning av Föreningen Norden).

Gotska Sandön i högsommartid

Söndagen den 8 augusti – onsdagen den 11 augusti

Gotska Sandön i högsommartid - det betyder sol- och badsemester utan trängsel. Ca tre mil sandstrand som högst ett hundratal personer skall dela på! Och det betyder naturligtvis samma möjligheter till spännande upptäcktsfärder i naturen och historien som under våra traditionsenliga pingstresor, men nu med extra spänning för den som vill få syn på någon av de sällsynta fjärils- eller skalbaggsarter som ön är hemvist för. Det ryktas också att man kan finna bär och svamp i skogarna!

Avresa från Nynäshamn (Fiskebryggan) söndagen den 8 augusti, kl. 09.45.

Återresa från ön onsdagen den 11 augusti, kl 16.00. Överresan tar drygt tre timmar. (Tiderna är preliminära och kan justeras med hänsyn till väderförhållandena.)

Preliminära priser

Inkvartering	**Pris för 3 nätter**
stuga (tvåbäddsrum)	1490
hydda	1025
tält	950

Barn under 7 år utan egen bädd gratis. 7-12 år 25 % rabatt. (Gäller ej stuga.)

Anmälan snarast och senast den 6 juli till Anders Schærström, eller (om Anders inte är anträffbar) till Erik Elvers (se nedan).

Upplysningar:
Erik Elvers 08-85 84 88 (b) fax arb 08-788 31 00
Anders Schærström 08-758 30 03 (tfn & fax, b)
08-613 48 [illegible] (tfn, a).

Från torn till torn på Söder

Fredagen den 20 augusti klockan 17.30

Vi börjar på någorlunda hög nivå, men denna vandringarnas lågvattenmärke slutar i oordningens park, en djup ravin och Dykärret. Detta efter att ha passerat respektive tangerat trista hyreshus, sinnessjukhus, ungkarlshotell, kolerasjukhus, Fyllbacken och fattighus.
Vandringsledare är Lisbet Scheutz.

Samling: Slussen T-stn, kiosken vid utgången mot Slussen (Ryssgården).

Föranmälan nödvändig: Ring Lisbet Scheutz, 768 65 05 (tfn-svarare), **dagen före vandringen** och anmäl dig.
På grund av Lisbets arbete kan vandringen behöva uppskjutas. I så fall kommer meddelande därom och nytt datum finnas intalat på telefonsvarare.

Vendel och Uplandsleden

Söndagen den 22 augusti kl 9.00

Vi besöker Ottarshögen och Vendel norr om Upsala och fortsätter därifrån till myrlandskapet i Florarna där vi går ca 1 mil bl a på en del av Uplandsleden nära Vikasjön. På hemvägen besöker vi eventuellt Örbyhus där Erik XIV satt fånge till sin död.

Samåkning i bil, start kl 9.00 från Bergshamra torg. Upplysningar av och föranmälan (senast thorsdag 19 augusti; säg om du har bil och kan ta passagerare) till Erik Elvers, tfn hem 08-85 84 88.

Kräftskiva i skärgården

Lördag & söndag 28 - 29 augusti

Även om kräftan numera är "lovlig" när som helst tycker vi I FNISIN att den här tiden är den rätta kräfttiden. Som traditionen bjuder har vi därför knytkalas hos Kaj Valtersson på Runmarö. Man åker buss 433/434 från Slussen och sedan båt från Stavsnäs, hela resa tar drygt en timme. Övernattning är nödvändig. I stugen kan ett tiotal få plats i bäddar. Blir vi fler få vi ta golv och medhavda tält till hjälp. Det finns tillfällen till uteliv – vandring, fiske, bad – om man kommer tidigare på lördagen. På söndagen blir det en båttur i skärgården eller promenad på Runmarö.

Kontakta Kaj Valtersson senast fredagen den 27 augusti så att anskaffningen av kräftor kan planeras.

Tfn 08-531 815 87 eller 710 18 92(b), 08-16 23 91 (a) eller 08-571 522 22 (Runmarö)

Ur nattomhöljda tider - Upsala Krönikespel

Lördagen den 4 september kl 19.00

Dramatiserat ljus- och bildspel i Upsala: historia, saga och legend från forntid tilll nutid med kungar, drottningar, biskopar, gycklare och studenter (ca 100 personer deltar). Spelet börjar kl 20.30 på Domkyrkoplan utanför Upsala Domkyrka. Gratis inträde, sittplats dock 40 kr. Arrangör Öfre Slottsgatans Byalag.

Samåkning i bil, start kl 19.00 från Bergshamra torg, rekommenderad ersättning till förare 40 kr/passagerare.

Upplysningar av och föranmälan (senast thorsdag 2 september; säg om du har bil och kan ta passagerare) till Erik Elvers, tfn hem 08-858488.

Havtornsplockning

Lördagen den 25 september kl 9.00

Enligt hävd far vi till Grisslehamnsnejden för att plocka havtorn. De syrliga bären lämpar sig för t ex saft, parfait eller likör. Många recept har återgetts i NOS och en sammanställning kommer att utdelas till plockarna. De taggiga buskarna är mycket ljuskrävande och växer vid stranden av Ålands hav (vacker utflykt även för dem som inte bryr sig om att plocka). Tag med burk med tättslutande lock, handskar och gärna liten sax - ofta går bären sönder när man tar i dem. Varm klädsel rekommenderas. Vi handlar sannolikt rökt fisk i Grisslehamn men tag med matsäck då detta är en heldagsutflykt, beräknad hemkomst ca 17.00. Samåkning i bil, start kl 9.00 från Bergshamra torg, rekommenderad ersättning till förare högst ca 70 kr (beror av antal personer per bil).

Upplysningar av och föranmälan (senast thorsdag 23 september; säg om du har bil och kan ta passagerare) till Erik Elvers, tfn hem 08-85 84 88.

Svampexkursion i Masmo/Gömmarenområdet

Söndagen den 10 oktober kl 11.00

Vi samlas utanför spärrarna, Masmo T-station. Avfärd kl 11.00. Vi är ute i ca 4 timmar, går på stigar, men också i terräng, som är relativt kuperad. Om det är ett normalt svampår finns det chans till god svampskörd. Våra fynd examinerar vi tillsammans. Slutmål är T-station Masmo.

Föranmälan senast lördag kväll den 2 oktober till Claes Göran Ström tfn 08-19 12 52.

FNSiN-medlemmar gör det tillsammans!

Studiecirklar

Cirklarna genomförs i samarbete mellan FNSiN och Studieförbundet Vuxenskolan (Kungsholmen). Medlemmar i FNSiN får därför rabatt på deltagaravgiften.

Anmälan och upplysningar - ring Vuxenskolan 08-654 51 15. Även 08-652 77 66

Danska, nybörjare

Torsdagar kl 18.00. Totalt 8 x 3 timmar.

Vi bekantar oss med det språk som språkhistoriskt faktiskt är svenskans närmaste släkting. Vi övar ordförråd, läs- och hörförståelse med hjälp av skönlitterära texter, tidningsartiklar, broschyrer och faktatexter. Därmed lär vi också känna danska förhållanden, dansk-natur och danska kulturpersonligheter.

Ledare: Anders Schærström
Avgift: 800:- (600:- för medlemmar i FNSiN)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Finska, nybörjare

Onsdagar kl 18.00. Totalt 8 x 3 timmar.

Visst är finska svårt, men inte omöjligt. Varför inte försöka bryta språkbarriären? Belöningen kommer när man märker att de främmande orden börjar få en mening och kanske rentav vågar klara enklare situationer i Finland på landets eget språk.

Avgift: 800:- (600:- för medlemmar i FNSiN)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Isländska, nybörjare

Tisdagar kl 18.00. Totalt 8 x 3 timmar.

Att lära sig språket är kanske det allra bästa sättet att lära känna landet. Genom isländskan får man dessutom ett intressant perspektiv på svenskan och de andra skandinaviska språken och deras utveckling.

Ledare: Toby Wikström
Avgift: 800:- (600:- för medlemmar i FNSiN)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Isländska, fortsättning

Torsdagar kl 18.00. Totalt 8 x 3 timmar.

För den som har gått grundkursen eller på annat sätt redan har baskunskaper i isländska.

Ledare: Helena Bergström
Avgift: 800:- (600:- för medlemmar i FNSiN)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Norska, nybörjare

Tisdagar kl 18.00. Totalt 8 x 3 timmar.

En kurs för dig som har yrkesmässiga kontakter med Norge eller bara vill bli närmare bekant med landet och folket genom språket?

Avgift: 800:- (600:- för medlemmar i FNSiN)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Kan man äta sånt? - om ätliga vilda växter

Onsdagar kl 18.00. Totalt 24 timmar.

Nässelsoppa – ja. Fläderblomssaft, ja absolut! Maskrosvin – ja, kanske. Men tång, kirskål, ängssyra, tistlar? I den nordiska naturen finns många växter som genom generationer har använts som mat eller som läkeväxter men som i senare tid har blivit bortglömda eller betraktats som ogräs. Det behöver inte vara nödår för att man skall ha glädje av de ätliga vilda växterna. I naturen finns många annorlunda ingredienser till sallader, saft, soppa, gröt, "te" och riktigt läckra efterrätter. Naturen erbjuder också annorlunda kryddor, t ex backtimjan, ramslök och enbär. Men det är viktigt att inte experimentera med vad som helst hur som helst. Den här cirkeln gör dig säkrare.

Ledare: Pia Spångberg
Avgift: 600:- (450:- för FNSiN-medlemmar)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Spara miljö och pengar

Tisdagar kl 18.00. Totalt 12 timmar.

Spara minst 15.000:-/år i hushållet genom att leva miljövänligt. Lär dig att spara energi, återanvända, minimera avfallet och att välja rätt material.

Ledare: Pia Spångberg
Pris: 600:- (450:- för FNSiN-medlemmar)

Anmälan senast 3 september till Studieförbundet Vuxenskolan, Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Föredrag

Föredragen genomförs av Studieförbundet Vuxenskolan (Kungsholmen). Beträffande samtliga dessa föredrag gäller föranmälan tfn 08-654 51 15. Observera rabatterna för medlemmar i FNSiN!

Vackrare innergård

Måndag 20 september kl 18.30
Plats: Fleminggatan 66 nb

För dig som bor i bostadsrätt och alla andra som vill göra något av sin innegård men som inte vet hur man går till väga. Nancy Svensson från Blomstervännerna ger dig goda råd och tips.
Pris: 100:-, inklusive kaffe.
Anmälan senast 6 september till Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Stockholms årsringar

Varannan måndag. Start 27 september kl 19.00
Plats: Fleminggatan 66 nb

Den intressanta föreläsningsserien om Stockholms framväxt som startade i vintras fortsätter. Serien arrangeras i samarbete mellan Hembygdsföreningen å Norrmalm, Skeppsholmens folkhögskola och Studiförbundet Vuxenskolan Kungsholmen-Norrmalm.
Pris: 300 för hela serien. I mån av plats kan man få delta i enstaka föreläsning. Begär detaljprogram vid **anmälan** som göres per telefon 08-654 51 15.

Nyfiken på våra grannländer: Finland –inte längre lillebror

Tisdag 28 september kl 18.30
Plats: Arena Norden, Hantverkargatan 33

Sigvard Hammar, mest känd i musiksammanhang, kåserar om vårt östliga grannland.
Entré 60:- (40:- för FNSiN-medlemmar)
Anmälan senast 14 september till Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Besjälad natur

Tisdag 26 oktober kl 18.30
Plats: Arena Norden, Hantverkargatan 33

Författaren, läkaren, miljödebattören och FNSiN-medlemmen ***Nils-Erik Landell*** gör en Sverige-resa i Linnés och Strindbergs spår.
Entré 60:- (40:- för FNSiN-medlemmar)
Anmälan senast 12 oktober till Sigyn Rehn, tfn 08-654 51 15.

Kommande program

Till våren 2000 – preliminärt: Studiecirklar och kurser

Det nordiska naturlandskapet - Naturgeografi

Vi behandlar de processer som format olika jordarter och terrängformer i den svenska naturen. De istida spåren är mycket påtagliga och kommer därför att ägnas särskild uppmärksamhet. Under en heldagsexkursion behandlas utseendet och bildningshistorien av naturlandskapet i Stockholmstrakten. Två teoretiska träffar + en exkursion.
Ledare: ***Karl-Erik Perhans*** från Naturgeografiska institutionen, Stockholms universitet
Avgift: 250:- (200:- för medlemmar i FNSiN)

Från vänföreningar och andra närstående

Från Förbundet för Ekoparken (FFE)

Vid ett välbesökt ordförandemöte, hållet 10 maj i Stora Gustafsborg i Bergianska Trädgården, lämnades information om den nya Miljöbalken av arkitekt Erik Casten Carlberg, departementsråd vid Miljödepartementet.

I den nya balken har regler i 15 lagar (bl a naturresurslagen, naturvårdslagen och vattenlagen) arbetats samman. Trots att många likartade regler i de hittillsvarande lagarna arbetats samman är den nya lagen omfattande och innehåller 33 kapitel med närmare 500 paragrafer. Avsikten med den nya lagen är attt göra den mera överskådlig, att en del verksamheter idag har en bristfällig reglering och att nya problem upptäckts.

Den nya lagen både styr PBL (Plan- och bygglagen) och styrs av PBL.

Ett flertal miljökvalitetsmål har satts upp, t ex frisk luft, grundvatten av god kvalitet, levande sjöar, vattendrag och skogar, giftfri miljö och bara naturlig försurning.
I fjärde kapitlet, Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden, sägs bl a att området Ulriksdal - Haga - Brunnsviken - Djurgården i Stockholm är en nationalstadspark och inom denna får ny bebyggelse komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Låt oss hoppas att lagen inte är en papperstiger!

Den som är intresserad av närmare information om den nya lagen eller vill studera den närmare med likasinnade från FFE får gärna kontakta Erik Elvers tfn 858488.
Mer information om Miljöbalken fås även på regeringens hemsida www.regeringen.se.

NATIONALSTADSPARKEN I FARA

Vi, representanter för tre ideella föreningar, uppmanar Dig som arbetar i Nationalstadsparken att stödja nedanstående upprop. Vi ber dig samtidigt att sprida det till så många som möjligt. Du kan ansluta dig direkt genom att svara på detta e-postmeddelande, eller på www.ekoparken.a.se, där mer information finns.

Richard Murray, ordförande i Förbundet för Ekoparken,
Pontus Grate, ordförande i Haga-Brunnsvikens Vänner,
Magnus Nilsson, ordförande i Naturskyddsföreningen i Stockholms län

UPPROP FÖR ATT LAGEN OM NATIONALSTADSPARKEN SKA RESPEKTERAS!

1994 beslutade en enig riksdag att med en ny lag skydda Ekoparken, dvs Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som nationalstadspark med hänsyn till dess betydelse för människors rekreation och friluftsliv, för tätortens ekologi och för den biologiska mångfalden samt för det nationella kulturarvet. I nationalstadsparken får intrång ej ske i parklandskap eller naturmiljö och ej heller får det historiska landskapets natur- och kulturvärden skadas.

Idag riskerar detta rättsliga skydd att utarmas. Flera exploateringsprojekt inom nationalstadsparken ligger i startgroparna. Till grund för denna utveckling ligger framför allt regeringens slapphänta bedömning av Stockholms stads detaljplaner.

I två viktiga mål har regeringens beslut upphävts av regeringsrätten; dels om Norra länken, dels om Fysikcentrum. I dessa beslut hade regeringen negligerat de kriterier som angivits i lagen.Trots att rätten upphävt regeringens beslut signalerar dessa beslut till exploatörerna att regeringen inte tar skyddet av Stockholms natur- och kulturmiljöer på allvar.

Dessa signaler förstärktes när regeringen, i samband med att den i januari i år återigen beslutade om detaljplan för Fysikcentrum, fullständigt negligerade att Stockholms stad, KTH och universitetet lämnat gravt vilseledande information om Fysikcentrums inverkan på landskapsbilden samt om den naturmiljö av särskild betydelse som påverkas av planen. Ärendet är nu åter föremål för prövning i regeringsrätten.

Fysikcentrum handlar om att ett 210 m långt och 25 m högt kontorshus med en volym motsvarande 3.5 hötorgsskrapor ska få uppföras vid södra Haga-Brunnsviken. Till sin karaktär kommer det att likna bankkomplexet i Rissne. Stockholms kommun har fattat beslutet och sedan sålt marken till Skanska

som ska bygga och äga huset. Den vilseledande informationen gäller att detta hus, sett från Haga, blir mer än dubbelt så stort som den bild som staden och högskolorna har visat. Det är också detta hus som medför omfattande ingrepp i en biotop och naturmiljö.

Fler exempel på vilseledande information samt bildmaterial finns på Internet: www.ekoparken.a.se.

Det finns lösningar för fysikernas lokalbehov som passar in i landskapet och som alla parter är överens om är förenliga med lagen. Dessa lösningar har fått starkt stöd från de ideella föreningar som värnar om parklandskapet.

Konsekvensen av regeringens beslut har inte låtit vänta på sig. Vid Haga-Brunnsviken finns nu nya exploateringsplaner som motsvarar 4-5 hötorgsskrapor i volym.

Den fråga man nu måste ställa är: Vad är syftet med att rättsligt skydda området, att inrätta en "världens första nationalstadspark", och att skryta om detta i varenda turistbroschyr, om det inte medför några konsekvenser för hur mycket man får bygga i området? Är det enbart ett marknadsföringstrick utan substans? Och slutligen måste man fråga sig: Är det över huvud taget möjligt att skydda stadsnära natur- och kulturmiljöer om inte ens det strikt formulerade skydd som givits området får konsekvenser i regeringens hantering av planärenden?

Om du vill så kan du stödja kampanjen ekonomiskt via postgiro-nummer 447 07 29 - 7, Förbundet för Ekoparken.

Böcker

Islandsböcker till salu

Genom tillmötesgående från Samfundet Sverige-Island kan en del nyare litteratur om och från Island beställas från Erik Elvers, Illerstigen 28, 170 71 Solna, tfn hem 08-85 84 88. Alla böckerna är inbundna. Levereras vid föreningsmöte eller per post, i det senare fallet tillkommer dock porto.

Följande böcker finns f n, dock endast få exemplar av varje titel.

Einar Kárason: *Kvicksilver* (110 kr). Ett stycke samtidshistoria berättad med god isländsk fabuleringskonst.

Einar Már Guðmundsson: *Röda dagar* (110 kr). En bizarr, rolig och träffsäker skildring från 70-talets Reykjavik.

Einar Már Guðmundsson: *Universums änglar* (130 kr). Tilldrar sig i Reykjavik mellan 50-tal och 80-tal.

Fríða Á. Sigurðardóttir: *I en sluten värld* (75 kr). Affärsmannen Tómas upplever 22 dagars kortvarig lycka. Författarinnan fick Nordiska Rådets litteraturpris 1992.

Rune Ruhnbro: *Möte med Island* (85 kr). Intryck av Island under 11 huvudrubriker t ex Forntidens Island, Sagornas Island, Kokande jordens land och Framtidens Island.

Steinunn Sigurðardóttir: *Hjärtpunkten* (100 kr). En resa genom Island med möten med levande och döda släktingar fram till ett överraskande slut. Utsedd till 1995 års bästa isländska roman.

Vigdís Grímsdóttir: *Grandavägen 7* (110 kr). I Fridas värld är de döda lika närvarande som de levande. Hennes döde bror Haukur är hennes bäste vän.

Baksidan: Nyutgivna frimärken med motiv från Gotska Sandön och Tyresta. Konstnär: G. Brusewitz. Avbildade med tillstånd av Posten Frimärken, Ingrid Eriksson.

4 FRIMÄRKEN
VALÖR 7 KR
PRIS 28 KR
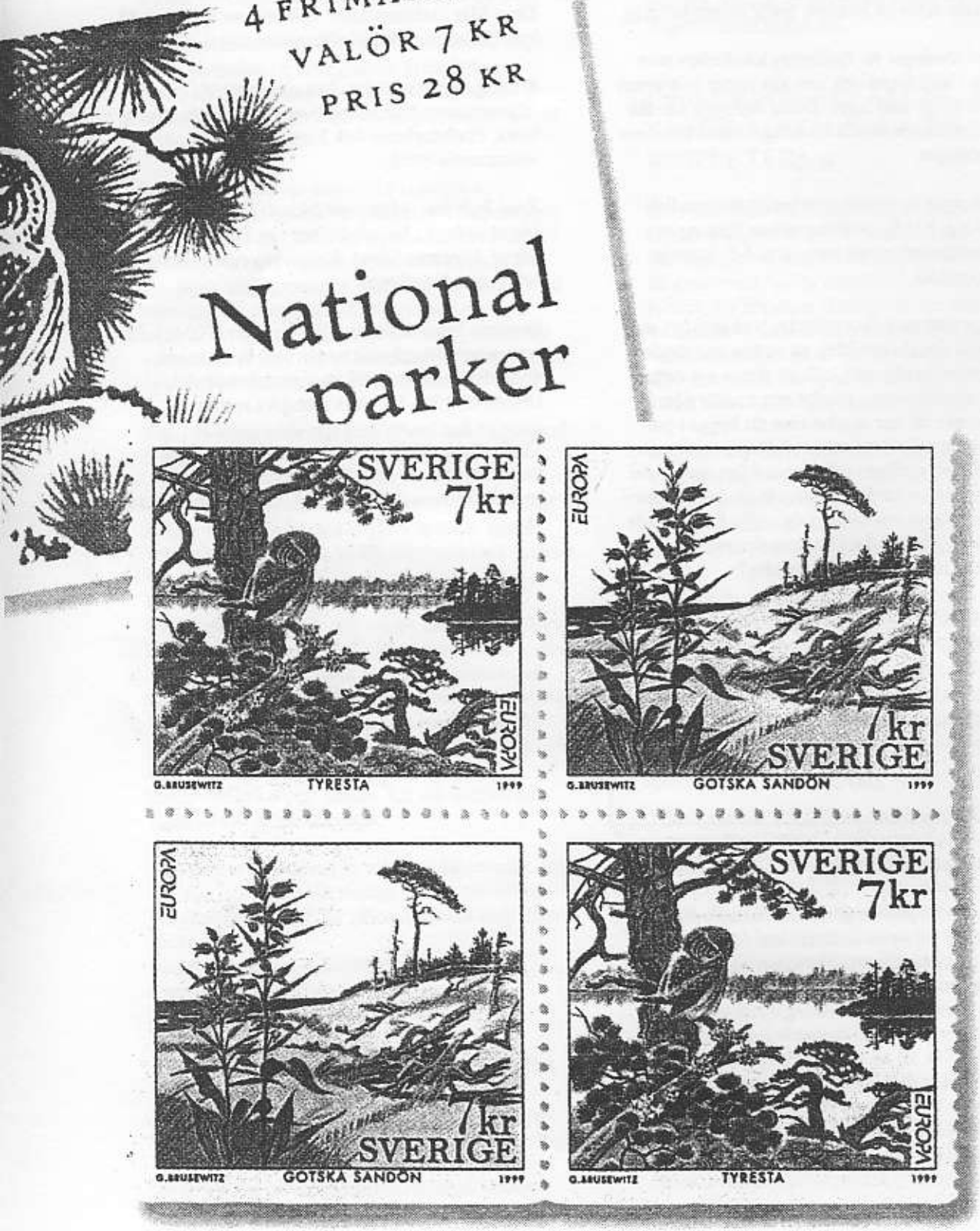
National parker